

L'esport com a punt de trobada en els espais públics de Barcelona

“La investigació social en espais públics (places, carrers, barris...), semipúblics (un bar, un petit comerç, una associació local...) o en l'entramat que formen molts grups informals d'esport és una via alternativa per comprendre com funcionen algunes de les parts de la vida quotidiana d'una ciutat (...) serveixen per donar cohesió social a zones i barris i tenen un caràcter integrador i identitari en un àmbit local ”

Maza G. (2003): “El deporte del bar”

“La investigació social en espais públics (places, carrers, barris...), semipúblics (un bar, un petit comerç, una associació local...) o en l'entramat que formen molts grups informals d'esport és una via alternativa per comprendre com funcionen algunes de les parts de la vida quotidiana d'una ciutat (...) serveixen per donar cohesió social a zones i barris i tenen un caràcter integrador i identitari en un àmbit local ”

Maza G. (2003): “El deporte del bar”

Equip de la recerca:

Equipo de la investigación:

- Direcció:**
Dirección: **Núria Puig** (Laboratori d'Investigació Social i Educativa; INEF de Catalunya, Barcelona)
Gaspar Maza (Departament d'Antropologia, Filosofia i Treball Social, Universitat Rovira i Virgili, Tarragona)
- Coordinació:**
Coordinación: **Xavi Camino** (Laboratori d'Investigació Social i Educativa; INEF de Catalunya, Barcelona)
- Anàlisi urbana:**
Análisis urbano: **Francesc Magrinyà** (Departament d'Infraestructura del Transport i del Territori, Universitat Politècnica de Catalunya)
- Investigació visual:**
Investigación visual: **Marcus Willcocks** (Design Against Crime Center, Central Saint Martins College of Art and Design, Londres)
- Equip treball de camp:**
Equipo del trabajo de campo: **Xavi Camino, Gaspar Maza, Marcus Willcocks, Omar Borràs** (Laboratori d'Investigació Social i Educativa; INEF de Catalunya, Barcelona)
- Gestió del projecte:**
Gestión del proyecto: **Anna Vilanova** (Laboratori d'Investigació Social i Educativa; INEF de Catalunya, Barcelona)
Nati Arnaiz (sotsdirecció de postgraus i recerca, INEF de Catalunya, Barcelona)

Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya

Amb el suport de:

Punts de trobada

Què és un punt de trobada?

“Aquesta és la motivació de la gent, després s’ajunten per fer coses, potser a l’època dels bolets queden aquí i van a buscar bolets, o queden per anar en bici, o organitzen un sopar de Nadal. És a dir, que es pot veure això com un club social, a un altre nivell, més petit”

(Usuari del Parc del Clot)

“Aquesta és la motivació de la gent, després s’ajunten per fer coses, potser a l’època dels bolets queden aquí i van a buscar bolets, o queden per anar en bici, o organitzen un sopar de Nadal. És a dir, que es pot veure això com un club social, a un altre nivell, més petit”

(Usuari del Parc del Clot)

¿Que es un punto de encuentro?

- Un punt de trobada no és un club esportiu
- Un punt de trobada no és un centre d’informació
- Un punt de trobada no és un lloc institucional
- Un punt de trobada és un lloc flexible, desburocratitzat
- Un punt de trobada és un lloc on les persones troben reconeixement social
- Un punt de trobada és un lloc on les activitats esportives poden ajudar a la hibridació i al bricolatge cultural quotidià

MAZA, G. (2002): “El deporte como punto de encuentro con la inmigración extranjera”

- Un punt de trobada no és un club esportiu
- Un punt de trobada no és un centre d’informació
- Un punt de trobada no és un lloc institucional
- Un punt de trobada és un lloc flexible, desburocratitzat
- Un punt de trobada és un lloc on les persones troben reconeixement social
- Un punt de trobada és un lloc on les activitats esportives poden ajudar a la hibridació i al bricolatge cultural quotidià

MAZA, G. (2002): “El deporte como punto de encuentro con la inmigración extranjera”

Punts de trobada

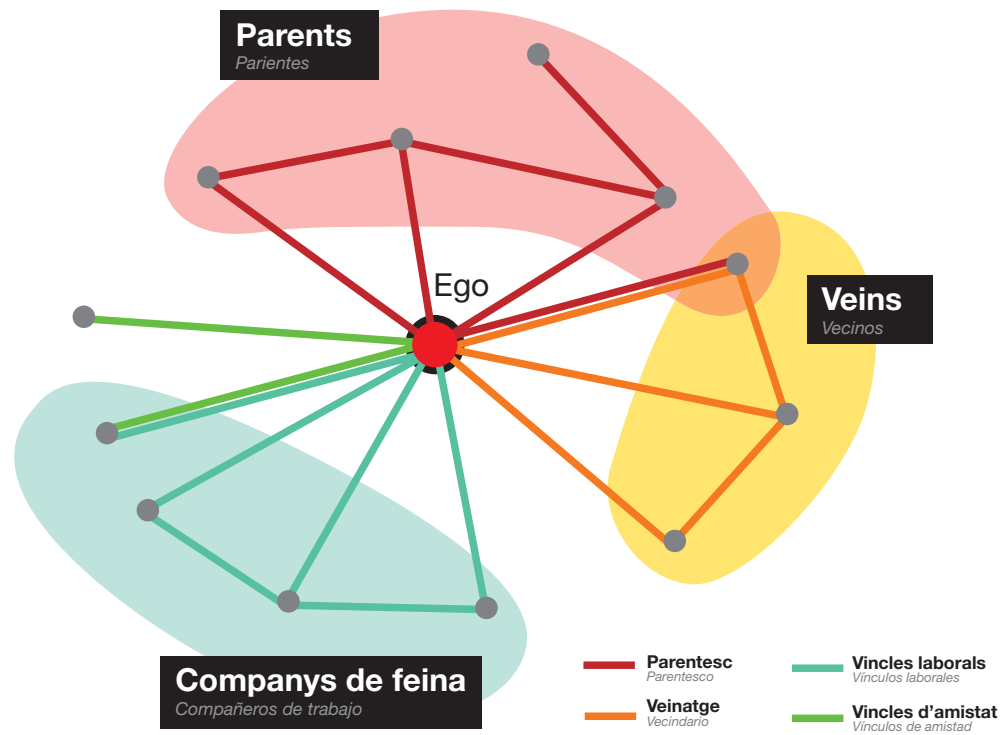
En els punts de trobada es troben *xarxes socials* que practiquen esport

En los puntos de encuentro se dan cita redes sociales que practican deporte

Grups d'infants acompanyats dels pares o de les mares que utilitzen l'espai públic els caps de setmana o les tardes de dies feiners per practicar activitats esportives de manera informal o lúdica.

Segons John Barnes (2003) una xarxa social és un camp en què cada persona està en contacte amb un nombre d'altres persones algunes de les quals tenen contactes directes i altres no. La podem representar de la següent manera:

Font: REQUENA, Félix (ed.) (1994) *Análisis de redes sociales. Orígenes, teorías y aplicaciones*. Centro de Investigaciones Sociológicas, Siglo XX. Madrid

Fuente: REQUENA, Félix (ed.) (1994) *Análisis de redes sociales. Orígenes, teorías y aplicaciones*. Centro de Investigaciones Sociológicas, Siglo XX. Madrid

“És evident que moltes activitats esportives troben el seu suport en una xarxa social d'amics i coneguts. Podem parlar de xarxa social d'amics quan tenim un conjunt de persones unides per vincles de diferents tipus: afectius, de treball, de compromís, com també d'esport (coneguts d'un club, d'una activitat de cap de setmana, etc.)”.

Maza, G. “El capital social del deporte”

“És evident que moltes activitats esportives troben el seu suport en una xarxa social d'amics i coneguts. Podem parlar de xarxa social d'amics quan tenim un conjunt de persones unides per vincles de diferents tipus: afectius, de treball, de compromís, com també d'esport (coneguts d'un club, d'una activitat de cap de setmana, etc.)”.

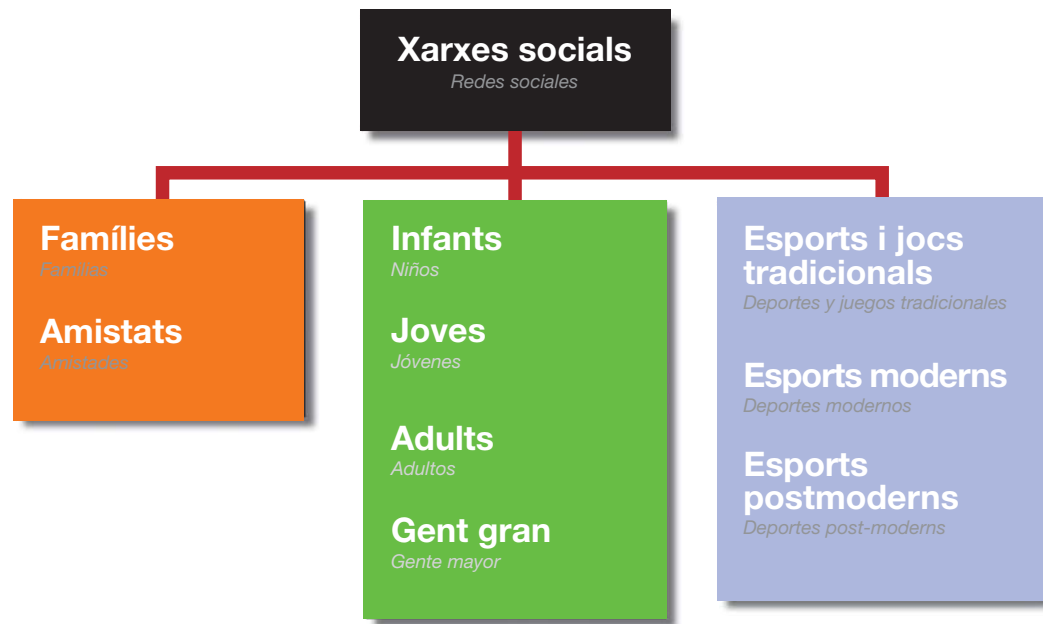
Maza, G. “El capital social del deporte”

Quines són les *xarxes socials* que hi ha als espais públics de la ciutat?

¿Cuáles son las redes sociales que existn en los espacios públicos de la ciudad?

En total s'han estudiat 62 xarxes socials en 30 espais públics (parcs i places) de la ciutat: Unes 2.200 persones, de les quals menys de 500 són dones.

En total s'han estudiat 62 xarxes socials en 30 espais públics (parcs i places) de la ciutat: Unes 2.200 persones, de les quals menys de 500 són dones.

Quins esports practiquen?

¿Que deportes practican?

Esports i jocs tradicionals <i>Deportes y juegos tradicionales</i>	Esports moderns <i>Deportes modernos</i>	Esports postmoderns <i>Deportes post-modernos</i>
Tanguilla o tuta	Equavòlei	Skateboarding <i>Streetstyle Vertical (rampa-pool) Longboard</i>
Bitlles catalanes	Softball	Bicicleta <i>BMX Curses Freestyle-street Freestyle-vertical Bicicleta de muntanya</i>
Bolos leoneses	Criquet	Patins en línia <i>Streetstyle Vertical Circuit</i>
Petanca	Fúting o jòging	Escalada esportiva <i>Bloc (Boulder) Totxo</i>
Takatá	Futbol	Surf
Frontó	Basquetbol	Surf de vela
Handbol	Vòlei platja	
	Tennis i tennis taula	
	Esport recreatiu	

Punts de trobada

Xarxes de famílies

Redes de familias

Grups d'infants acompanyats dels pares o de les mares que utilitzen l'espai públic els caps de setmana o les tardes de dies feiners per practicar activitats esportives de manera informal o lúdica.

Practiquen esports de forma recreativa (patinatge de monopatí, patinet, patins, tennis de taula, pilota, bicicleta, frontó, bàsquet, vòlei, etc.) i el joc reforça els vincles familiars.

Grups d'infants acompanyats dels pares o de les mares que utilitzen l'espai públic els caps de setmana o les tardes de dies feiners per practicar activitats esportives de manera informal o lúdica.

Practiquen esports de forma recreativa (patinatge de monopatí, patinet, patins, tennis de taula, pilota, bicicleta, frontó, bàsquet, vòlei, etc.) i el joc reforça els vincles familiars.

Xarxes d'amistat

Redes de amistad

Xarxes de persones que es constitueixen per vincles d'amistat (laborals, lúdiques, veïnals, escolars, immigració, etc.).

Reforcen els vincles d'amistat, n'originen de nous o en trenquen d'antics. Es componen, majoritàriament, d'homes.

A continuació mostrem tres exemples concrets de les xarxes d'amistat estudiades.

Xarxes de persones que es constitueixen per vincles d'amistat (laborals, lúdiques, veïnals, escolars, immigració, etc.).

Reforcen els vincles d'amistat, n'originen de nous o en trenquen d'antics. Es componen, majoritàriament, d'homes.

A continuació mostrem tres exemples concrets de les xarxes d'amistat estudiades.

Punts de trobada

Xarxa d'amistat

de joves i adolescents que practiquen *Skateboarding*

Característiques de la red

- Adolescents i joves
- Majoria masculina
- "Locals": Barri, Barcelona
- Visitants: Barcelona, altres regions i estranger
- Diverses professions i formacions
- Utilitzen diversitat d'espais i punts de trobada. Molta mobilitat

Funció de la red

- Pertànyer a un col·lectiu
- Relacions adolescents i joves masculins.
- Estil de vida / distinció social
- Esport
- Turisme

"És un esport habitual (...) La majoria de patinadors no es truquen per quedar. Tu vas a un lloc i saps que hi seran. Això posa de manifest una individualitat increïble (...) Nosaltres som uns nòmades. Igual et trobo aquí, com et trobo a la rampa del poble del costat. En general hi vaig i, després faig els plans"
 (Patinador resident a Barcelona)

"És un esport habitual (...) La majoria de patinadors no es truquen per quedar. Tu vas a un lloc i saps que hi seran. Això posa de manifest una individualitat increïble (...) Nosaltres som uns nòmades. Igual et trobo aquí, com et trobo a la rampa del poble del costat. En general hi vaig i, després faig els plans"
 (Patinador resident a Barcelona)

"Allò que és bo del patinatge és que encara que no et conegui de res, t'obro la porta. Al menys et dic "hola com anem?" o aixeco les celles. Faig com que ets del clan, però jo no sé de quin rotllo vas (...) Potser et veig dos dies, o potser no et torno a veure mai més".
 (Patinador resident a Barcelona)

"Allò que és bo del patinatge és que encara que no et conegui de res, t'obro la porta. Al menys et dic "hola com anem?" o aixeco les celles. Faig com que ets del clan, però jo no sé de quin rotllo vas (...) Potser et veig dos dies, o potser no et torno a veure mai més".
 (Patinador resident a Barcelona)

Característiques de la xarxa

- Adolescents i joves
- Majoria masculina
- "Locals": Barri, Barcelona
- Visitants: Barcelona, altres regions i estranger
- Diverses professions i formacions
- Utilitzen diversitat d'espais i punts de trobada. Molta mobilitat

Funció de la xarxa

- Pertànyer a un col·lectiu
- Relacions adolescents i joves masculins.
- Estil de vida / distinció social
- Esport
- Turisme

de gent gran que practiquen *Tanguilla*

Característiques de la red

- Adolescents i joves
- Majoria masculina
- "Locals": Barri, Barcelona

Funció de la red

- Pertànyer a un col·lectiu
- Relacions adolescents i joves masculins.
- Estil de vida / distinció social

Característiques de la xarxa

- Predomini de gent gran
- Només homes
- Majoritàriament de la mateixa procedència (Sòria)

Funció de la xarxa

- Identitat cultural del lloc de procedència
- Socialització masculina
- Vincles d'amistat

d'adults i gent gran que practiquen *Frontennis*

Característiques de la red

- Adolescents i joves
- Majoria masculina
- "Locals": Barri, Barcelona
- Visitants: Barcelona, altres regions i estranger

Funció de la red

- Pertànyer a un col·lectiu
- Relacions adolescents i joves masculins.
- Estil de vida / distinció social

"Al principi, això era un cinema i la xapa la varen posar els d'aquí que van començar a venir i la ratlla ja ha estat pintada per nosaltres"
 (Usuari habitual del Parc del Clot)

"Al principi, això era un cinema i la xapa la varen posar els d'aquí que van començar a venir i la ratlla ja ha estat pintada per nosaltres"
 (Usuari habitual del Parc del Clot)

"Cada x temps reunim uns diners i ho pintem (...) Això es refereix a una part dels tancaments que varen caure, ho varen arreglar els de Parc i Jardins. Han vingut perquè, és clar, per nosaltres era molt difícil i han dut un camió i ho han arreglat una mica. Ho vam demanar als de Parcs i Jardins".
 (Usuari habitual del frontó del Parc de les Aigües)

"Cada x temps reunim uns diners i ho pintem (...) Això es refereix a una part dels tancaments que varen caure, ho varen arreglar els de Parc i Jardins. Han vingut perquè, és clar, per nosaltres era molt difícil i han dut un camió i ho han arreglat una mica. Ho vam demanar als de Parcs i Jardins".
 (Usuari habitual del frontó del Parc de les Aigües)

Característiques de la xarxa

- Joves, adults i gent gran
- Només homes
- Diversitat de professions
- Manteniment instal·lacions

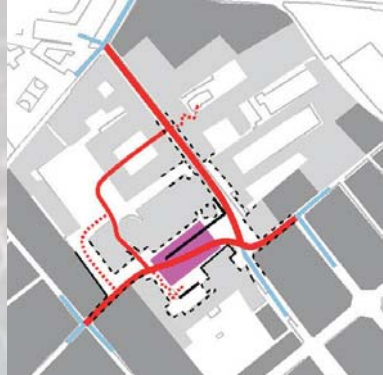
Funció de la xarxa

- Capital social
- Salut, esport
- Socialització masculina

Espais amb pràctiques esportives informals: espais centrals o segregats

Plaça aprofitada per a la pràctica informal de l'skate

Plaça aprofitada per a la pràctica informal de l'skate

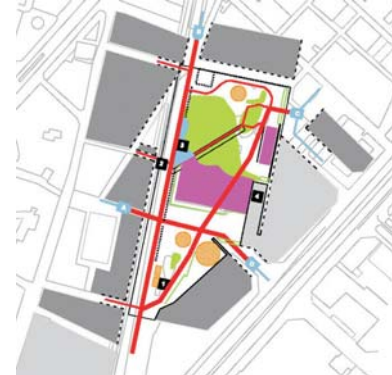
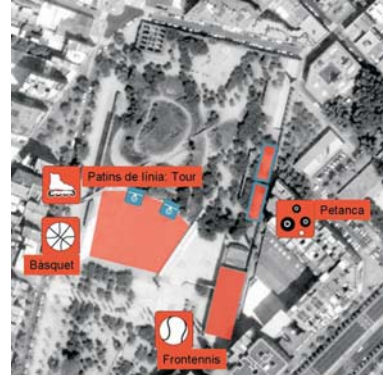

Plaça dels Angels: ús d'un espai central

Entorn residencial	Entorn residencial
Entorn equipaments	Entorn equipaments
Línia extern bàsic	Línia extern bàsic
Línia extern permès	Línia extern permès
Línia intern bàsic	Línia intern bàsic
Línia intern permès	Línia intern permès
Línia infraestructura	Línia infraestructura
Àrees verdes	Àrees verdes
Àrees esportives	Àrees esportives
Foncs ornamentals	Foncs ornamentals
Altres activitats	Altres activitats
Recanviat extern	Recanviat extern
Recanviat intern principal	Recanviat intern principal
Recanviat alternatiu	Recanviat alternatiu
Recanviat intern secundari	Recanviat intern secundari
Recanviat indefinits	Recanviat indefinits

Pràctiques integrades en un espai central

Pràctiques integrades en un espai central

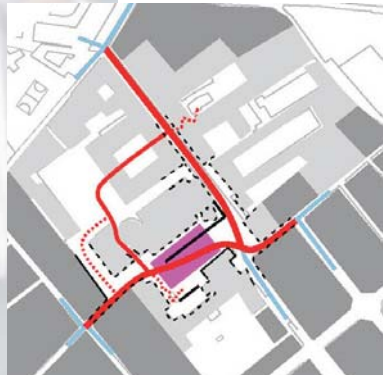

Parc del Clot

Entorn residencial	Entorn residencial
Entorn equipaments	Entorn equipaments
Línia extern bàsic	Línia extern bàsic
Línia extern permès	Línia extern permès
Línia intern bàsic	Línia intern bàsic
Línia intern permès	Línia intern permès
Línia infraestructura	Línia infraestructura
Àrees verdes	Àrees verdes
Àrees esportives	Àrees esportives
Foncs ornamentals	Foncs ornamentals
Altres activitats	Altres activitats
Recanviat extern	Recanviat extern
Recanviat intern principal	Recanviat intern principal
Recanviat alternatiu	Recanviat alternatiu
Recanviat intern secundari	Recanviat intern secundari
Recanviat indefinits	Recanviat indefinits

Pràctiques acumulades en un espai segregat

Pràctiques acumulades en un espai segregat

Plaça dels Països Catalans: ús d'un espai segregat

Font: Magrinyà & Mayorga

Entorn residencial	Entorn residencial
Entorn equipaments	Entorn equipaments
Línia extern bàsic	Línia extern bàsic
Línia extern permès	Línia extern permès
Línia intern bàsic	Línia intern bàsic
Línia intern permès	Línia intern permès
Línia infraestructura	Línia infraestructura
Àrees verdes	Àrees verdes
Àrees esportives	Àrees esportives
Foncs ornamentals	Foncs ornamentals
Altres activitats	Altres activitats
Recanviat extern	Recanviat extern
Recanviat intern principal	Recanviat intern principal
Recanviat alternatiu	Recanviat alternatiu
Recanviat intern secundari	Recanviat intern secundari
Recanviat indefinits	Recanviat indefinits

Parc Joan Miró

Entorn residencial	Entorn residencial
Entorn equipaments	Entorn equipaments
Línia extern bàsic	Línia extern bàsic
Línia extern permès	Línia extern permès
Línia intern bàsic	Línia intern bàsic
Línia intern permès	Línia intern permès
Línia infraestructura	Línia infraestructura
Àrees verdes	Àrees verdes
Àrees esportives	Àrees esportives
Foncs ornamentals	Foncs ornamentals
Altres activitats	Altres activitats
Recanviat extern	Recanviat extern
Recanviat intern principal	Recanviat intern principal
Recanviat alternatiu	Recanviat alternatiu
Recanviat intern secundari	Recanviat intern secundari
Recanviat indefinits	Recanviat indefinits

Esport als espais públics és un *capital social*

Que es el capital social?

“Se considera capital social, a la existencia en mayor o menor medida dentro de una determinada sociedad de diferentes redes de relaciones sociales, contactos, amigos, amistades, prestigio, circulación de favores que pueden llegar a tener tanto valor o más incluso, que un título universitario.

La existencia de capital social puede ser a través de la Participación : cívica, religiosa, política, en el lugar de trabajo, en la comunidad de vecinos, o en un grupo de deporte.”

(Gaspar Maza, 2004: El capital social del deporte)

Què és el *capital social*?

“Es considera capital social, l'existència més o menys gran en una societat de xarxes de relacions socials, contactes, amics, amistats, prestigi, circulació de favores que arriben a tenir tant de valor, o fins i tot, més que un títol universitari.

L'existència de capital social es pot donar mitjançant la participació cívica, religiosa, política, al lloc de treball a la comunitat de veïns o en un grup esportiu”

(Gaspar Maza, 2004: El capital social del deporte)

Punts de trobada